

Paros

Chamber Choir

the only wheelchair choir in the world

«Փարոս»
կամերային երգչախումբ

աշխարհում միակը՝ իր տեսակի մեջ...

The Unison NGO takes care of the logistics of Paros' activities.

«Փարոս» կամերային երգչախմբի գործունեության հետ կապված կազմակերպչական աշխատանքները իրականացնում է «Ունիսոն» հասարակական կազմակերպությունը:

Contact information:

Tel. (+374 10) 226470, 267883,
(+374 91) 403518
Web site: www.unison.am
E-mail: unison@unison.am
Contact person: **Armen Alaverdyan**, Musical Director

The principal sponsor of the Paros Chamber Choir is the **Strauch Kulhanjian Family (U.S.)**
This booklet was published with their support

Կոնտակտ տեղեկություններ

հեռ. 226470, 267883, (091) 403518
էլ. փոստ՝ unison@unison.am
վեբ-կայք՝ www.unison.am
կոնտակտ անձ՝ **Արմեն Ալավերդյան**,
երաժշտական տնօրեն

Բուկետը տպագրվել է «Փարոս» կամերային երգչախմբի գլխավոր հովանավոր՝ **Շտրաուխ - Զուխանջյան ընտանիքի (ԱՄՆ)** աջակցությամբ

Design by Lilit Khudoyan
The title page photo by German Avagyan
Դիզայնը կատարել է Լիլիթ Խուդոյան
Գլխավոր փոխգործակցող՝ Գերման Ավագյան

«Փարոս»
կամերային երգչախումբ
Լուսանկար
Ֆելիքս Արստամյան

The Paros
Chamber Choir
Photo by Felix Arustamyan

History

The Paros Chamber Choir was founded in 1993 on the basis of the International Post-Trauma Rehabilitation Centre (IPTRC) in Yerevan. The first public performance of the choir took place in 1994 at the Yerevan Komitas Chamber Music Hall.

Paros ("The Lighthouse" as translated from Armenian) is the only wheelchair choir in the world. Although the musicians have to sing sitting in wheelchairs, after hard work they have managed to achieve quite good sounding and a high level of proficiency. The choir performs music of different styles and periods. The repertoire of Paros includes songs by Armenian, Russian, and Western composers, as well as folk songs of different nations.

Throughout its history, the choir has had many performances both in Yerevan and in different regions of Armenia: Spitak, Vanadzor, Gyumri, Metsamor, Echmiadzin.

Paros brings joy of its performance not only to the Armenian audience. In 1997 the choir toured in Beirut, Lebanon, and in 1998, in connection with 10 years of Spitak earthquake,

Շրջանների
2-րդ միջազգային
փառատուրի բաց
եզրափակիչ
Ձերթիի Գլոսեստեր
Հոլ դահլիճում
(Մեծ Բրիտանիա, 2000թ.)

The Second International
Choir Festival of Jersey.
Open Final in the
Gloucester Hall
(Great Britain, 2000)

Paros performed in Tbilisi, Georgia, where it was welcomed by President Shevardnadze. In the same year, the choir participated in the Festival-Competition devoted to the 40-th anniversary of the Choral Society of Armenia and was awarded the first prize.

In October 2000, the Paros Chamber Choir with Ljubljanski Madrigalisti from Slovenia took part in an international shared choral concert in Winchester (England). It was also honored to sing in the famous Winchester Cathedral. On 27-30 October Paros participated in the International Choir Festival of Jersey 2000 and was honored to open the Gala Concert - Open Final of the Festival.

In 2002, the first CD of Paros titled "Oh Armenian World" was released with support of the Open Society Institute.

On 6-9 November 2003, Paros participated in the Second Edition of the International Choral Competition

Հայոց
Մեծ եղեռնի
հուշահամալիրում

At the Memorial
to the victims of the
1915 Armenian
Genocide

"NapoliFestival - Voci nel Sole". The 5th place, an honorable mention and a special certificate went to Paros. Our choir was also honored to close the Festival with a performance in Terme di Agnano (9 November) as well as to sing at St. Peter's Basilica, Vatican.

In December 2004, Paros released a new album titled "10 Years on Stage".

All of the choir's performances including the tours abroad were a huge success. A number of articles about Paros were published in the Armenian, Georgian, Lebanese, British, and Italian press.

Ամենայն հայոց
Կաթողիկոս
Գարեգին Բ-ի հետ

With Garegin II,
the Catholicos of
All Armenians

ՄԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Փարոս» կամերային երգչախումբը հիմնվել է 1993 թվականին Միջազգային հետվնասվածքային վերականգնողական կենտրոնին (ՄՂՎՎԿ) կից: Երգչախմբի առաջին համերգը կայացավ 1994-ին Երևանում: Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը:

«Փարոսը» անվաթոռով մարդկանց՝ աշխարհում միակ երգչախումբն է: Չնայած նրան, որ երաժիշտները ստիպված են երգել անվաթոռին նստած, բազմաձայն աշխատանքի արդյունքում երգչախմբին հաջողվեց հասնել լավ հնչողության և մասնագիտական բարձր մակարդակի: «Փարոսը» կատարում է տարբեր ոճերի և ժամանակաշրջանների երաժշտություն: Երգացանկում տեղ են գտել հայ, ռուս և արևմտյան կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ, ինչպես և տարբեր ազգերի ժողովրդական երգեր:

Իր գործունեության ընթացքում երգչախումբը բազմաթիվ ելույթներ է ունեցել Երևանում և Հայաստանի

Վատիկանի
Սբ. Պետրոսի
տաճարի առջև

By St. Peter's
Basilica at the
Vatican

շրջաններում՝ Սպիտակում, Վանաձորում, Գյումրիում, Մեծամորում, Էջմիածնում և այլ վայրերում: 1997-ին Բեյրութում (Լիբանան) կայացան «Փարոսի» առաջին արտասահմանյան հյուրախաղերը, իսկ 1998-ին, Սպիտակի երկրաշարժի 10-ամյակի կապակցությամբ, երգչախումբը համերգներով հանդես է եկել Թբիլիսիում (Վրաստան), որտեղ հայ երաժիշտներին ողջունել է երկրի նախագահ Է.Շևարդնաձեն: Նույն թվականին «Փարոսը» մասնակցեց Հայաստանի երգչախմբային ընկերության 40-ամյակին նվիրված Փառատոն-մրցույթին արժանանալով Առաջին մրցանակի:

2000 թվականի հոկտեմբերին «Լյուբլյանսկի Մադրիգալիստի» (Սլովենիա) երգչախմբի հետ համատեղ հայ երգչախումբը հանդես եկավ Վինչեստերում (Անգլիա) կայացած միջազգային համերգում: «Փարոսին» բախտ է վիճակվել երգել նաև Վինչեստերի հայտնի Սայր տաճարում: Հոկտեմբերի 27-30-ին «Փարոս» երգչախումբը մասնակցեց Ջերսի-2000 միջազգային երգչախմբային փառատոնին՝ արժանանալով Գալա-համերգի բացման պատվին:

«Ձայներ արևի տակ»
երգչախմբի 2-րդ
միջազգային մրցույթ-
փառատոն
(Նեապոլ, Իտալիա, 2003թ.)

The Second International
Choral Festival-Competition
of Naples 'Voci nel Sole'
(Italy, 2003)

2002 թվականին Բաց հասարակության ինստիտուտի աջակցությամբ «ՌՎ. Հայոց աշխարհ» խորագրով թողարկվեց «Փարոս» երգչախմբի անդրանիկ CD-ն:

2003-ի նոյեմբերի 6-9-ին «Փարոսը» մասնակցեց Իտալիայի Նեապոլ քաղաքում կայացած «Ձայներ արևի տակ» երգչախմբերի երկրորդ միջազգային մրցույթ-փառատոնին, որտեղ ընդգրկվեց լավագույն հնչյակում ստանալով հատուկ մրցանակ և դիպլոմ: «Փարոսին» նաև բախտ վիճակվեց մենահամերգով հանդես գալ նոյեմբերի 9-ին կայացած Փառատոնի փակման արարողությունում, որը տեղի ունեցավ Նեապոլի Տերմե դի Անյանո համերգասրահում, ինչպես նաև երգել Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի Մայր տաճարում: 2004-ի դեկտեմբերին «10 տարի բեմում» խորագրով լույս է տեսել «Փարոսի» նոր ժողովածուն:

Երգչախմբի բոլոր ելույթները, ներառյալ արտասահմանյան հյուրախաղերը, ամացան մեծ հաջողությամբ: «Փարոսի» մասին բազմաթիվ հոդվածներ են հրատարակվել հայ, վրացական, լիբանանական, բրիտանական և իտալական մամուլում:

Համատեղ ելույթ
«Տաթև»
մանկապատանական
երգչախմբի հետ (2004թ.)

A performance
with Tatev
youth choir (2004)

SUPPORT AND SPONSORSHIP

Continuous support on the part of the IPTRC (Director-General: Mkhitar Mnatsakanyan) plays a significant role for the choir.

A special contribution to all endeavors of the choir has been made by President Emeritus of Paros, member of the Armenian National Academy of Sciences Tina Asatiani.

The Unison NGO takes care of the logistics of the choir's activities.

The participation of Paros in the festivals in Great Britain and Italy was supported by the President of Armenia Robert Kocharyan. The choir was also supported by the Chairman of the National Assembly of Armenia Arthur Baghdasaryan and the American philanthropists Roger Strauch and Jirair Hovnanian.

Since 2004, the principal sponsor of the Paros Chamber Choir has been the Strauch Kulhanjian Family (U.S.)

Վաչագան Նավասարդյանի հետ ինտերվյուի ժամանակ
Միջազգային հուլիսի 52-52-70
փոխանցողական կենտրոնի
գլխավոր տնօրեն
Միխայիլ Մուսատյանի հետ
Լուսավարչ. Պարոն Արսենյան
With Mihail Musataryan,
President of the Armenian
Red Cross Society and
Director-General of the
International Post-Trauma
Rehabilitation Center
Photo by German Aranyan

ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀՈՎԱՆԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Փարոս» կամերային երգչախմբի գործունեության համար կարևոր նշանակություն ունի ՄՀՎԿ-ի մշտական աջակցությունը (գլխավոր տնօրեն Մխիթար Մնացականյան): Կոլեկտիվի բոլոր նախածնունդներին հատուկ ներդրում է կատարում «Փարոսի» պատվավոր նախագահ, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Թ.Լ. Ասատիանին:

«Փարոսի» մասնակցությունը Մեծ Բրիտանիայում և Իտալիայում կայացած փառատոներին հնարավոր է դարձել ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի աջակցության շնորհիվ: Երգչախմբին աջակցել են նաև ՀՀ ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը, ամերիկացի բարերարներ Ռոջեր Շտրաուսը և Ժիրայր Հովնանյանը:

«Փարոս» կամերային երգչախմբի գործունեության հետ կապված կազմակերպչական աշխատանքները իրականացնում է «Ունիտոն» հասարակական կազմակերպությունը:

2004-ից սկսած «Փարոսի» իրականավորությունը ստանձնել է Շտրաուս - Քուլիանջյան ընտանիքը (ԱՄՆ):

**Վաչագան
Նավասարդյան**
Գերադաստական
ղեկավար եւ դիրիժոր

**Vachagan
Navasardyan**
Artistic Director
and Conductor

Conductor Դիրիժոր

Vachagan Navasardyan was born in 1944 in Yerevan. He finished Khachatur Abovian Secondary School and Sayat-Nova Musical School. In 1973 he graduated from the Yerevan Komitas State Conservatory.

For 13 years, V. Navasardyan sang in the Aram Ter-Hovhannisian Choir, simultaneously directing a number of amateur choirs.

He is artistic director and conductor of the Paros Chamber Choir and Tatev Children's-Youth Choir. The choirs directed by V. Navasardyan have won numerous awards at national and international competitions.

Վաչագան Նավասարդյանը ծնվել է 1944թ. Երևանում: Ավարտել է հաշատուր Աբովյանի անվան միջնակարգ և Սայաթ-Նովայի անվան երաժշտական դպրոցները: 1973-ին ավարտել է Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան: 13 տարի երգել է Արամ Տեր-Հովհաննիսյանի անվան երգչախմբում՝ միաժամանակ ղեկավարելով մի շարք սիրողական երգչախմբեր: Ներկայումս ղեկավարում է «Փարոս» կամերային և «Տաթև» մանկապատանեկան երգչախմբերը:

Վ. Նավասարդյանի ղեկավարած երգչախմբերը բազմիցս արժանացել են հանրապետական և միջազգային մրցույթների մրցանակների:

Միջերկրական
ծովի ափին
On the
Mediterranean
Coast

Testimonials

"It was somehow no surprise that the Paros Chamber Choir of disabled people from Armenia who had wowed their fellow competitors with their impromptu wheelchair dancing on Friday should have been still going strong at the end of the second International Choir Festival of Jersey. They were brought together through spinal injuries caused in the Spitak earthquake 12 years ago. But their sense of fun and total commitment to the festival and their singing epitomised the event."

Jersey Evening Post, 30 October 2000

"I enjoyed this choir's performance very much. There is a wonderful spirit in their singing."

Anthony Walker, Australian Chorus Master of the Welsh National Opera, October 2000

"I was very pleased with the performance and enjoyed it immensely. I congratulate you for your commitment to helping these performers. You have given them hope and joy and a will to live a fulfilled life. God Bless You."

Jirair Hovnanian (US), March 2004

"Your video was outstanding! We are grateful for the excellent work that you do. Listening to the Choir is as if we are in heaven with angels serenading us. You are remarkably talented and dedicated human beings."

Roger A. Strauch (US), March 2004

Փորձ «Ունիսոնի»
գրասենյակում
At a rehearsal in
Unison's office

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ

«Ամենևին զարմանալի չէր, որ Հայաստանից հաշմանդամների «Փարոս» կամերային երգչախումբը, որի անդամները ուրբաթ օրը ապշեցրել են իրենց մրցակիցներին անվասայլակներով՝ հանպատրաստից պարով, ըստ արժանվույն ներկայացրեց իր երկիրը Ջերսիի Երկրորդ միջազգային երգչախմբային փառատոնում: Նրանց միավորեց 12 տարի առաջ տեղի ունեցած Ապիտակի երկրաշարժի հետևանքով ստացած ողնուղեղային վնասվածքը: Սակայն նրանց բարձր տրամադրվածությունը, նվիրվածությունը և երգը դարձան փառատոնի իսկական զարդը»

«Տերսի Իվինգ Փոստ» թերթ, 2000թ. հոկտեմբերի 30

«Ես մեծ հաճույք եմ ստացել այս երգչախմբի կատարումից: Նրանց երգեցողության մեջ զարմանահրաշ հոգի է զգացվում»

Էնթոնի Ուոքեր, Ուելսի ազգային օպերայի ավատրալիացի խմբավար, 2000թ. հոկտեմբեր

«Երգչախմբի կատարումը աննկարագրելի հաճույք է պատճառել ինձ: Այդ երաժիշտներին ցուցաբերած Ձեր աջակցությունը հույս, երջանկություն և լիարժեք կյանքով ապրելու ցանկություն է հաղորդում նրանց: Աստծո օրհնությունը Ձեզ»

Ժիրայր Դովևանյան (ԱՄՆ), 2004թ. մարտ

(ակադեմիկոս Թ.Մազգիանիին ուղղված նամակից)

«Ձեր ֆիլմը հիացրեց: Մենք երախտապարտ ենք այն զերազանց աշխատանքի համար, որ դուք կատարում եք: Լսելով երգչախմբի կատարումը, մենք ասես հայտնվեցինք երկնքում՝ հրեշտակների սերենադները ունկրելիս: Երգչախմբի մասնակիցները տաղանդաշատ և նվիրված անձինք են»

Ռոջեր Շտրաուս (ԱՄՆ), 2004թ. մարտ